

BUITEN

24^E JAARGANG N^O. 31

ZATERDAG 2 AUGUSTUS 1930

VAN AFRIKA'S NOORDKUST. SPINNEND MEISJE

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

HET ZEGEL VAN CONFUCIUS, DOOR MAX SURIENT (6)	BLZ. 362
KAIROUAN, 'T NOORD-AFRIKAANSCH MEKKA (GEÏLL.), DOOR J. F. BAER V. HEMMERSWEIL	BLZ. 361, 364—366
BUFFELS IN KANSAS, DOOR G.	BLZ. 366
ASPERGES (GEÏLL.), DOOR R.	BLZ. 367—368
BIJ CAMPERDUIN (GEÏLL.), DOOR MATTY VIGELIUS	BLZ. 368—369
EEN WARE APENSCHANDE (GEÏLL.), DOOR Dr. BERGNER	BLZ. 369
MOLENAAR, GIJ SLAAPT, DOOR PIERRE HAMP	BLZ. 370
HET ROOFNEST VAN DEN MEISJESROOVER HEINZ VOM STEIN (GEÏLL.), DOOR JOACHIM SENCKPIEHL	BLZ. 370—371
DE DOOLHOF DER DWAASHEID, DOOR RALPH SPRINGER (37)	BLZ. 371
DEN BRIEL 1330—1930 (GEÏLL.)	BLZ. 372

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's.

Nieuw verschenen nummers 25 cts., oudere 50 cts.

Het zegel van Confucius

6) DOOR MAX SURIENT

ZIJ namen mij in hun troep op en voerden mij mee, waarna ze mij op de ruwe, maar afdoende wijze behandelden, die zij geleerd hadden in een beroep waar zware verwondingen alledaagsche voorvallen zijn.

„Ik werd in het algemeen niet slecht behandeld door mijn bewaarders, want ik had waarde voor ze; maar ze hadden zelf een moeilijk bestaan en al te best had ik het dus niet bij ze. Zij hielden mij bijna voortdurend gevangen in een stevige kooi, zooals zij voor de dieren gebruikten. Dat deden ze niet om mij het vluchten te beletten — want zij hadden mij duidelijk aan het verstand gebracht hoe hopeloos zulk een poging zou zijn — maar als een maatregel om mij te beschermen tegen de kwaadaardigheid der menigten, die toestroomden om mij te zien. Doch het leven was mij zoo ondragelijk geworden, dat ik het voornemen opvatte iedere kans tot ontsnapping te benutten, die zich aanbood. De gelegenheid deed zich voor na een vertooning in een dorp vlak aan het einde van het Rijk, juist op de grens van Thibet.

Heeren, het is overbodig u de avonturen te schilderen en het lijden, dat ik onderging tijdens mijn vlucht door Thibet. Ten slotte gelukte het mij de Indische grens te bereiken. En toen — zoo klein is de wereld waarin wij leven — viel ik in handen van een troepje soldaten behoorende tot het huzarenregiment waarin ik had gediend. Dit escadron bewaakte de grenzen tegen een dreigend oproer en een mogelijken aanval der grensstammen. Ik was natuurlijk onherkenbaar en ik had geen lust mijn identiteit te onthullen, want het is geen prettig idee om in zoo een toestand terugtekeeren naar de mannen, die mij feitelijk twee jaar geleden uit hun midden hadden gestooten. Ik dacht, dat ik er mij wel uit zou kunnen praten,

maar ik had er niet op gerekend, dat men mij met achterdocht zou bejegenen met het oog op den toestand van onrust, die aan de grens heerschte.

„Het regiment had aanzienlijke verliezen geleden door het schieten uit hinderlagen; het had langer dan een week heel wat paarden en tal van manschappen verloren; en met verdachte personen die door de patrouilleerende troepen werden opgepikt werd korte metten gemaakt als zij geen geldige reden voor hun aanwezigheid daar ter plaatse konden opgeven. Niemand had er eenig vermoeden van dat ik iets anders was dan een inboorling en zwijgen mijnerzijds zou geleid hebben tot summiere executie.

„Het geven van die opheldering, mijne heeren, woog wel het zwaarst van al de moeilijkheden aan mijn vlucht verbonden. Ik wist natuurlijk wel, dat ik geen straf meer had te duchten, maar ik verwachtte, dat mijn vroegere makkers het hoofd zouden afwenden en mij buiten het kamp zouden leiden. Gij kunt u dus mijn verbazing voorstellen toen ik met open armen werd ontvangen en behandeld alsof ik een groote eer bewees aan het regiment waarin ik had gediend.

Die twee jaren hadden een groote verandering te weeg gebracht; de dood had rondgewaard onder mijn familie in het moederland. Toen ik mijn ontslag indiende, was ik Richard Macpherson, een onbeteekenend lid van een der oudste geslachten van Groot Brittannië. Een opeenvolging van ongelukken had daar verandering in gebracht; de zes levens die stonden tusschen mij en eenig voordeel, dat ik van mijn relatie kon plukken, waren de een na den ander uitgebluscht en ik erfde een lijst van klinkende titels en een der grootste kapitalen in den adelstand. Dat is de reden, dat je nooit meer iets van Dick Macpherson hebt gehoord, Winton. Hij ging verloren in de grootheid die hij erfde — te laat om hem geluk te brengen.

„Wat het hem echter wèl bracht was macht — een macht, die hij gebruikte om te voorkomen, dat de geschiedenis dier laatste twee jaren publiek werd. Het kon nergens toe dienen. Natuurlijk werden alle inlichtingen, die de regeering bezat in zake het gebeurde in Lang Tun te mijner beschikking gesteld; maar, zooals ik nu wel inzie, was dat allemaal uit de tweede hand.

„Het voornaamste document was het officieele rapport van een uwer ambtsvoorgangers, Mr. Sternberg. Het vermeldde, dat men het lot kende van de geheele bevolking van het zendelingen-station, dat hun lijken herkend waren en dat men ze een Christelijke begrafenis had verschaft. De naam van mijn vrouw kwam op die lijst voor — haar meisjesnaam wel te verstaan, want ons huwelijk was nooit publiek gemaakt. Bedenk wel, dat ik slechts het begin van die vreeselijke geschiedenis heb meegemaakt, maar door wat ik sindsdien vernomen heb, weet ik, dat dit rapport niet juist was; het moet een onmogelijkheid zijn geweest al die menschen te identificeren”.

„Wat u gezien hebt, was het gepubliceerde rapport, Mr. Macpherson”, zei Sternberg. „Het dient nergens toe te ontkennen, dat het inderdaad niet de volle waarheid bevatte; die is te vinden in het officieele rapport aan den Minister van Staat, waarvan zich op het Consulaat een copie bevindt. U zult kunnen begrijpen waarom dat niet openbaar is gemaakt”.

„Man, man, wat 'n massa ellende zou zijn voorkomen, als ze vijftien jaar geleden de volle waarheid hadden verteld!” riep Macpherson vol bitterheid uit. „Ik geloofde dat leugenachtige rapport en van den dag af, dat ik dit als waarheid aannam, trachtte ik te vergeten, dat China bestond. Had ik geweten, dat het een leugen was, dan had ik desnoods den Keizer zelf buiten de muren van de Verboden Stad gehaald om mijn vrouw terug te vinden als zij leefde, of om zekerheid te krijgen van haar dood. Ik spreek niet eens van wat ik geleden heb, ofschoon de Hemel weet, dat dit niet gering was; maar gedurende vijftien jaren is een hulpeloze vrouw — uw landgenoot en mijn echtgenoot — de gevangene geweest van die duivels die Lang Tun te vuur en te zwaard verwoest hebben!”

Een oogenblik na dien uitroep bleef het stil in de kamer; toen stond Winton, bleek en bevend, van zijn stoel op.

„Macpherson, ben je krankzinnig, of is dat waar?” riep hij uit met trillende stem. „Het is mogelijk, dat Josephine dien vreeselijken tijd overleefd heeft; ik ben bereid, dat te gelooven, want vanavond heb ik je zoon gezien; maar vijftien jaren. — Dat is onmogelijk!”

„Ik begin juist te bemerken, dat niets onmogelijk is”, antwoordde Macpherson grimmig, terwijl hij op een schel drukte die op de tafel stond.

De Engelsche bediende, die ze had binnengelaten, verscheen. Macpherson gaf een wenk met zijn hand en de man verdween na een beleefde buiging te hebben gemaakt. Even later ging de deur weer open en trad de jongen binnen, dien zij op den steiger hadden zien staan.

De gelijkenis tusschen vader en zoon was onmiskenbaar; de jongen was het evenbeeld van den man in gelaat en tint. Ook hij had een onbewegelijk gezicht, maar heel anders dan dat van den vader. Het gezicht van Macpherson was een masker waarvan men bij intuïtie voelde dat het lijden verborg; de gelaatsuitdrukking van den jongen was die van den Oosterling, een sluier dien Westersche oogen nooit hebben kunnen doordringen. Hij stond voor ze in een eerbiedige houding, waarin toch verweer zat, dat deels somber, deels spottend uit zijn oogen keek, toen hij ze den een na den ander aanzag.

„Daar is het levende bewijs van de waarheid mijner bewering, dat niets onmogelijk is”, zei Macpherson met bitterheid. „Heeren, dit is mijn zoon; door mij is hij verwant aan tal der edelste geslachten van Europa; zijn moeder was een lief, zuiver Amerikaansch meisje van New England Puriteinsch geslacht. Eeuwen van erfelijke invloeden hebben er toe medegewerkt om een Angelsaks van hem te maken en al wat zij bereikt hebben is de Macpherson gelijkenis op zijn gezicht te stempelen; want dertien jaren opvoeding hebben een Chinees van hem gemaakt in hart en ziel!”

VIERDE HOOFDSTUK

De jongen luisterde onbewogen naar die tirade, die feitelijk een beschuldiging was; en juist die onbewogenheid was het beste bewijs van de rechtvaardigheid van zijns vaders oordeel over hem. Hij vormde een beeld van eigenaardige contrasten zooals hij daar stond, zijn fijn-besneden profiel, heldere oogen en sierlijk gedragen hoofd even sterk afstekend tegen de losse kleederdracht van het land, als het stukje geïmporteerd Engeland waarin hij was binnengetreden met het groote Oosten, dat het omringde. Winton was nog geschokt en heftig opgewonden door Macpherson's verbazingwekkende mededeeling en had schijnbaar de aanwezigheid van den jongen nauwelijks bemerkt, maar Sternberg, bij wien het persoonlijk element ontbrak in de tragische geschiedenis die de anderen in haar ban hield, vond den jongen het vreemdste menschelijke document in de heele zaak.

Toen de jongen dien ochtend voor hem werd geleid op het consulaat, had de onverstoorbare bedaardheid, die Macpherson zoo irriteerde, hem verbaasd, maar nog grooter was zijn verwondering over het optreden der ruwe Chineseesche soldaten, die hem daarheen hadden gebracht. Zij hadden hem behandeld met dien onmiskenbaren eerbied waarmee zij tegen een mandarijn zouden optreden, terwijl men duidelijk kon zien, dat zij den jongen Astly leelijk zouden hebben toegetakeld, ware het niet, dat zij de straf duchtten die de soldaten van hun meerderen ontvingen, als zij openlijk oneerbiedig optraden tegen de gehate vreemde duivels.

Wellicht voelde de jongen, dat van de drie volwassenen de consul het minst tegen hem was ingenomen, want toen hij de stilte, die pijnlijk begon te worden, verbrak, was het om zich tot Sternberg te wenden met enige beleefde woorden, waarin hij zijn leedwezen betuigde, dat hij hem dien ochtend last had veroorzaakt door zijn gevecht in de Chineesche wijk.

Sternberg stond op het punt wat te antwoorden, toen Macpherson hem haastig in de rede viel met een vraag omtrent het gebeurde.

De consul vertelde het aarzelend en toen zijn verhaal ten einde was, keek Macpherson den jongen goedkeurend aan.

„Waarachtig, er is toch iets Angelsaksisch in je!” riep hij uit. „Je zegt, dat hij ze alle twee flink heeft afgerost, Sternberg? Geen gekrab of gebijt, maar harde stompen recht van den schouder?”

Blij dat hij het zoo opnam, vertelde Sternberg uitvoerig het heele verhaal; misschien borduurde hij er nog wel wat bij. Hij was 'n goedaardige vent en onder de ruwheid van Macpherson's uiterlijk had hij het hartsverlangen gezien van een eenzaam en teleurgesteld mensch, den innigen wensch om iets te vinden, dat hij kon beminnen, of waarop hij trotsch kon zijn in dien jongen, die hem gelek en die zijn naam droeg. En toen hij scherp naar ze keek, meende hij een oogenblik

'n flits van begrijpen te zien onder het onbewegelijke masker van den knaap, een zwakke echo van dien stillen kreet.

„Ik heb u niet veel meer te vertellen”, hervatte Macpherson zijn verhaal. „Niet omdat ik iets te verbergen heb, maar omdat ik zelf niet veel meer weet”. Hij wendde zich tot Winton: „Winton, jij kunt tenminste begrijpen waarom ik ten slotte aannam wat ik als onvermijdelijk beschouwde, op een wijze, die Sternberg misschien heel oppervlakkig zal toeschijnen; er viel niets te winnen door het verleden op te rake-len en mijn eenige hoop om, al was 't nog zoo weinig, vrede te vinden, lag in het vergeten. Je kunt je ook voorstellen in hoeverre mij dat gelukte, ofschoon ik al het mogelijke deed om ieder wakend uur van mijn leven met bezigheid te vullen”.

„Ja, dat weet ik — er zijn altijd de droomen”, gaf Winton ernstig toe, terwijl sympathie voor het oogenblik het wantrouwen en de achterdocht uit zijn oogen verdreef. „Ik had ze nog erger toen ik probeerde in Amerika te wonen, dan sinds ik hier terug ben gekomen”.

„Dat kan ik begrijpen — uit eigen ervaring”, vervolgde Macpherson. „Gedurende tien vreeselijke jaren scheen ik in een afgrijselijken mist gehuld zoodra mijn hoofd op het kussen lag. Zoolang ik wakker was, bande ik met kracht de gedachte aan al wat Chineesch was uit mijn geest en vermeed met de uiterste zorg alles wat pijnlijke herinneringen kon opwekken. Maar de visioenen kwamen 's nachts; de gezichten der mannen, die in je gezelschap waren in de Lang Tun club; van de mannen en vrouwen, die met mijn vrouw in het zendelingen-hospitaal waren; en van de gele duivels, die om ons heen zwermde. Altijd was ik machteloos en bleef ik vechten tegen dien afgrijselijken mist die mij smoorde en wroeg. Dat duurde zoo tot twee jaar geleden en toen werd de mist plotseling een net, even onvatbaar, maar ten minste tastbaar, iets dat mij het gevoel gaf, dat ik er tegen kon vechten. De verandering volgde op de eerste verschijning van een Chinees, den eerste dien ik gezien had sinds ik die gladde leugenaars op de Chineesche legatie had ondervraagd, dadelijk na mijn terugkomst in Londen”.

„Kende je hem — was het een van je oude kennissen uit den tijd toen je hier was?” vroeg Winton snel. Macpherson haalde de schouders op.

„Misschien; best mogelijk, dat ik hem al duizend keer gezien had, maar ik herkende hem niet”, antwoordde hij. „Ik was op een mijner landgoederen in Schotland op de hertenjacht en een van de gillie's¹⁾ vond hem verborgen in een dennenboschje, vanwaar hij het huis bespiedde. Zij hadden hem al tamelijk ruw behandeld voor zij hem bij mij brachten en ik verspilde ook niet veel tijd aan hem. Ik zal u niet vermoeien met de bijzonderheden, maar dit was slechts het begin en ik was er mij van bewust, dat ik zelden vrij was van de spionage door schuine oogen. Het bespieden geschiedde niet opvallend en het lukte mij nooit een der gladde vogels in mijn klauwen te krijgen. Het werd op 't laatst een nachtmerrie. Wij zijn in Engeland heel conservatief, zooals je weet, en dus deed ik wat iedere rechtgeaarde Britsche peer doet als hij iemand noodig heeft die voor hem denkt — ik raadpleegde mijn advocaat”.

„Hij was de eenige in Engeland, die het verhaal mijner ervaringen in het Oosten kende; hij en zijn voorvaderen kenden alle geheimen van het geslacht der Macphersons en waarschijnlijk heel wat meer dan zelfs mij ooit ter oore is gekomen. Ik geloof niet, dat er iets is, dat hem — Guilfoyle is zijn naam — zou kunnen verbazen en hij luisterde naar mijn verhaal van de jongste gebeurtenissen met dezelfde bedaardheid waarmee hij zou luisteren naar een opdracht om een pachtcontract te vernieuwen. Hij is iemand, die nooit meer praat dan strikt noodig is en het eenige wat hij zei, toen ik uitgesproken had, was, dat hij persoonlijk al zijn aandacht aan de zaak zou wijden. Dat deed hij ongetwijfeld met het verbazingwekkende resultaat, dat hij twee dagen later verscheen met dit jongmensch, dat hij mij voorstelde als mijn zoon en erfgenaam tot de titels en bezittingen der Macphersons, even formeel en kalm als wanneer hij mij een document ter teekening zou hebben aangeboden.

¹⁾ een „gillie” is een bediende in de Schotsche Hooglanden, die den landheer vergezelt bij rijtoeren en op de jacht.

(Wordt vervolgd)

Aphorisme

Menschen reizen en trekken en zoeken over de gansche wereld de rust, die ze slechts in zichzelf kunnen vinden.

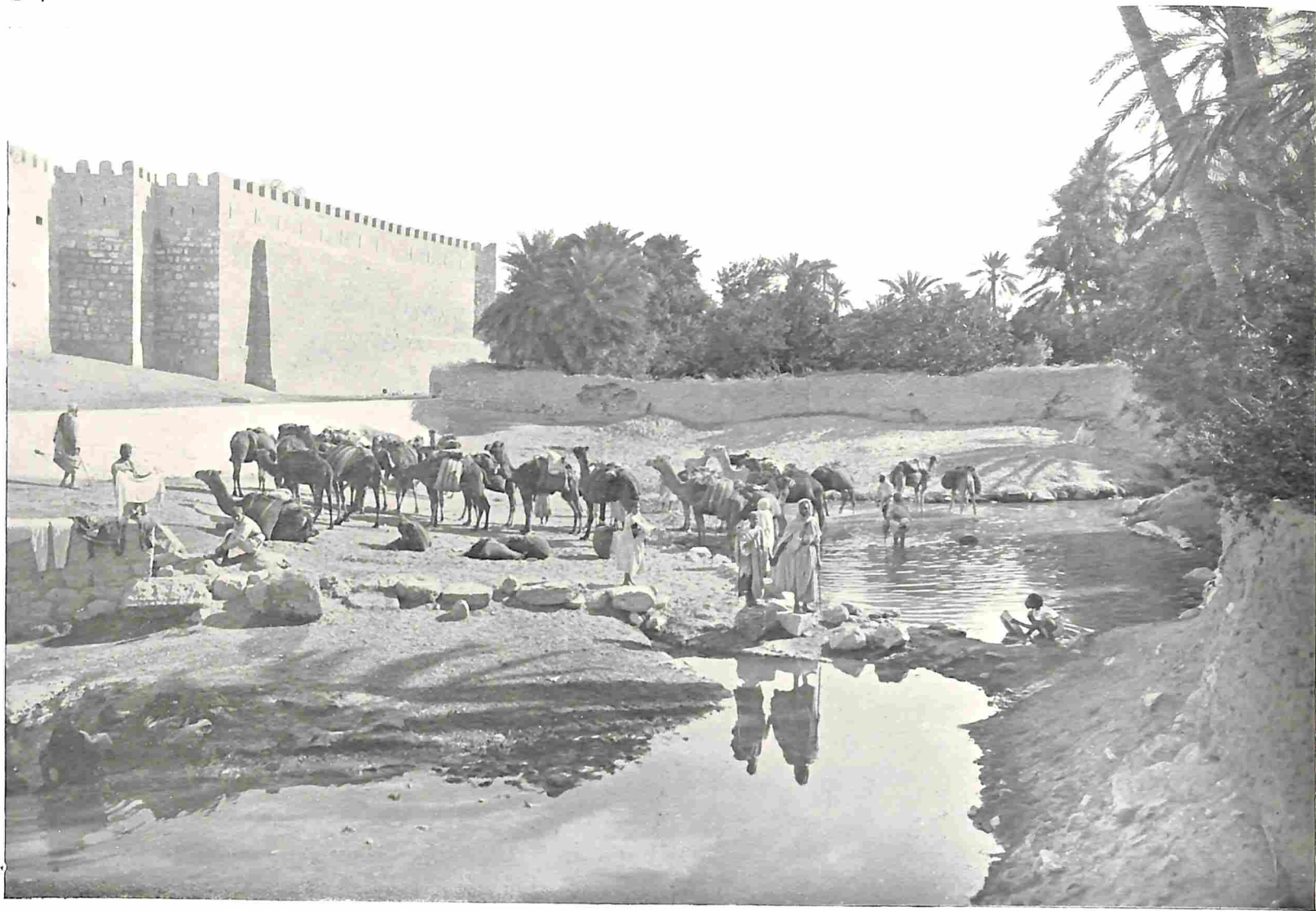

Foto Soler

RUST VAN EEN KARAVAN BUITEN DE POORTEN VAN EEN INLANDSCHE STAD

Kairouan, 't Noord-Afrikaansche Mekka

HET was in het vijftigste jaar van de Hegir (Mohammedaansche jaartelling) — zoo vertelt een Oostersche legende — dat Sidi Okba ben Nafi volgeling van den Profeet, die het Mohammedaansche geloof over heel Noord-Afrika verbreidde, met zijn discipelen de woestijn introk. Ze lieten de vruchtbare kuststrook van Tunis achter zich, waar de veroveraars een land gevonden hadden overvloedig van melk en honing. Maar Sidi Okba de Heilige versmaadde de weelde van het aardsch paradijs en riep zijn volgelingen hem te volgen. Morrend voldeden de laatsten aan zijn verzoek en de lange ruitersstoet trok de steppen in. Eerst was er nog eenige vegetatie, maar toen hield elke plantengroei op en nergens waren sporen van mensch of dier te ontdekken. De woestijn lag in al haar verschrikking voor hen. Maar Sidi Okba reed onverstoord verder en morrend volgden hem zijn discipelen. De heete woestijnzon schroeide hun lichaam en deed hun tong tegen het gehemelte vastkleven. Het droge zand drong door de boernoessen en haïks heen in de poriën der huid. Toen de avond viel, bevond men zich temidden der woestijn. Nergens was een oase te ontdekken en de dorstigen, die op Allah's goedheid vertrouwd hadden, overstelpten hun leeraar met verwijten. Toen bad Sidi Okba tot Allah en voordat de zon het laatste gedeelte van haar weg aan den hemel had afgelegd, kwam een der uitgezonden ruiters melden, dat hij een waterput ontdekt had. Sidi Okba en zijn discipelen kampeerden dien nacht op deze plek en in zijn droom verscheen den prediker een afgezant van Allah, die hem zeide hier op deze plek middenin de woestijn een moskee en een stad te bouwen. Zoo geschiedde. Temidden der steppen verrees een stad, die zich langzamerhand uitbreidde en door de Moskee, die den naam van den stichter draagt tot een pelgrimsoord der Noord-Afrikaansche Mohammedanen werd en een tijd lang zelfs hoofdstad was van het rijk der Aghlabiten. Totdat de stad door Tunis overvleugeld werd en tot het tweede plan verdrongen werd en haar titel aan het gunstiger gelegen Tunis moest afstaan. Maar nog heden staat ze in een reuk van heiligheid. Kairouan

is het Mekka der Noord-Afrikaansche Muzelmannen. Hij die zeven pelgrimstochten naar deze Heilige stad maakt, mag zich evenals de pelgrimvaarders naar Mekka Hadsj noemen. Zoo groot is de roep van haar heiligheid, dat thans nog van honderden mijlen uit den omtrek geloovigen naar Kairouan optrekken. In testamenten werd beschreven, dat het stoffelijk overschot in deze heilige aarde bijgezet moest worden, terwijl het schenkingen en legaten aan de moskeeën van deze pelgrimsstad regende. Vooral schenkingen in grond, de z.g. habous, die niet vervreemd konden worden en het in de hand werkten, dat groote gedeelten van vruchtbare streken in midden-Tunis braak bleven liggen. Eerst in de laatste jaren wordt deze grond door de regeering van het Protectoraat wegens „verwaarloozing” onteigend en verkaveld aan kleine inlandsche boeren en Europeesche kolonisten, de z.g. colons, uitgegeven. Binnen eenige tientallen jaren zal deze maatregel wel vruchten opleveren. In den ouden tijd lag Kairouan ongeveer drie kameeldagreizen van het oude Barberijsche zee-rooversnest Soussa, een der Tunesische zeehavens, verwijderd. Thans kan de toerist de Heilige Stad per trein binnen de drie uur bereiken. Maar toch lijkt den modernen reiziger die tocht over deze sinistere kale hoogvlakte in het boemeltreintje, dat half goederen-, half passagierstrein is, eindeloos. Arm aan natuurschoon is deze voor het oog oneindige vlakte. Eerst kale steppen zonder woningen of boomen, af en toe een nomadenkamp, waar in de nabijheid kudden kameelen 't korte geschroeide steppengras afgrazen. Sommige kudden bestaan uit meer dan 1000 stuks. Zelden hebben we zulk een groote massa van deze woestijndieren bijeengezien. Dan met op enkele plekken de wit-glinsterende kristallisaties der zoutmoerassen. En dan, wanneer men zich in het hart der woestijn waant, rijzen als een soort van fata-morgana de minarets en koepels van een Oostersche stad op. Zoo plotsamen werkelijk aan een gezichts-begoocheling geloofd. Te midden der grauwe steppen verrijzen de witte gekanteelde

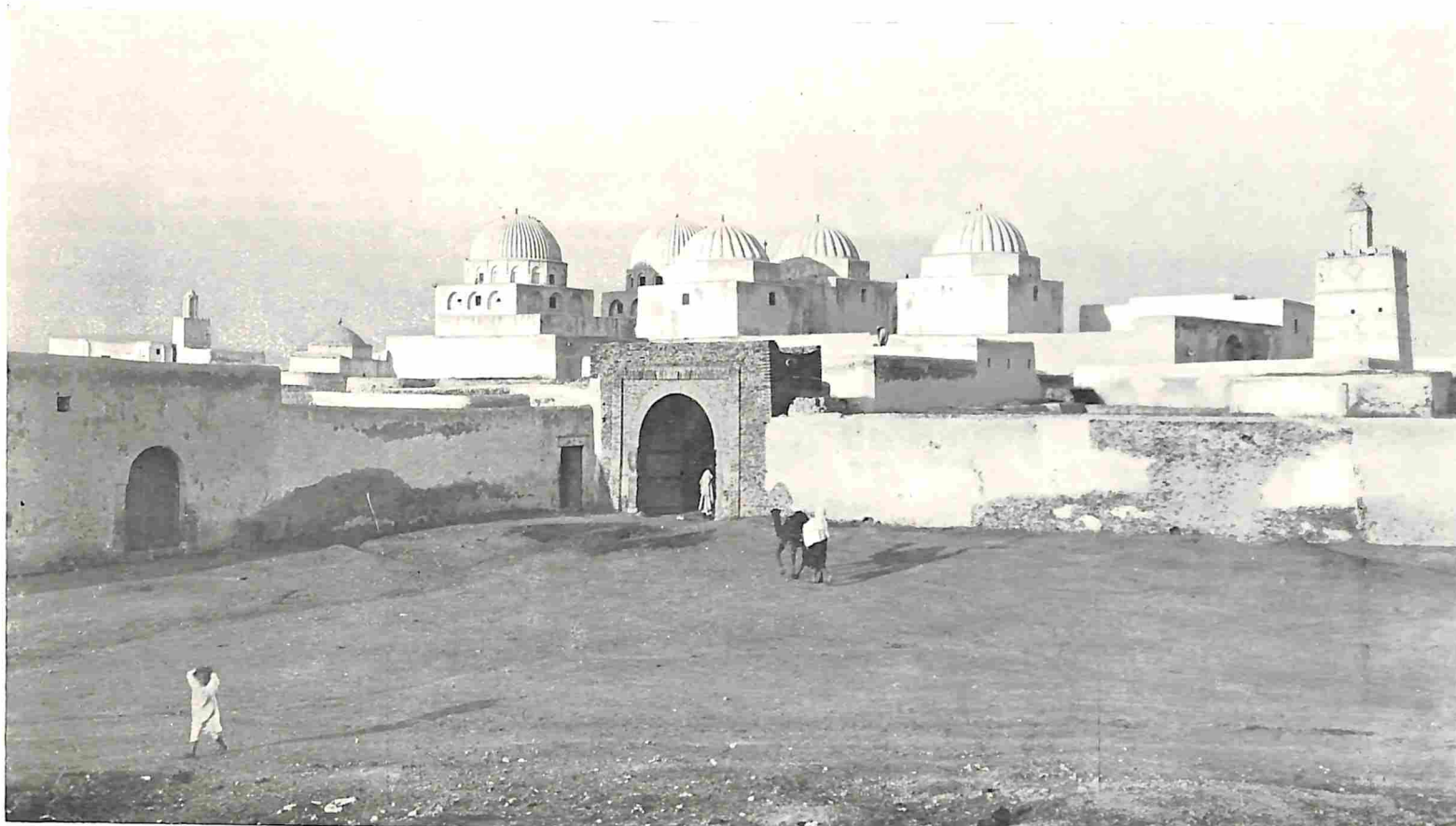

Foto Soler

MINARET DER GROOTE MOSKEE TE KAIROUAN

muren van een Oostersche stad, waarboven de blanke koepels en minaretten der moskeeën uitsteken. Maar ook hier ontbreekt vrijwel alle plantengroei. Noch palmtuinen, noch olijfboomgaarden, zooals bij Soussa, Sfax en andere steden, liggen rond de Heilige Stad verspreid. Ze ligt daar als een reeds lang gestorven stad temidden der monotone steppen. ☞ Kairouan heeft van de steden in Tunis wel het meest het Oostersch cachet bewaard. Niet dat onder het Fransche Protectoraat het aspect der inlandsche wijken in andere steden geschonden is. Sfax en Soussa hebben beide hun ongerepte ommuurde inlandsche wijken, terwijl zelfs in de hoofdstad het moderne verkeer, hetgeen zelden voorkomt, een offer heeft moeten brengen aan een historisch monument en men trams en verkeerswegen om de Kasbah heeft gelegd, om de uitgestrekte inlandsche wijk intact te laten, inplaats van een verkeersader radicaal door de Souks heen te leggen. ☞ Maar de drie laatstgenoemde steden hebben dit tegen, dat de toerist eigenlijk in de Europeesche stadswijk leeft en verkeert en de Kasbah of inlandsche wijk beschouwt als een permanente kosteloze tentoonstelling, waarop hij zich enkele oogenblikken van den dag amuseert om het verdere gedeelte van den dag op zijn Europeesch al teaend, restaurerend en flaneerend door te brengen. Hetgeen te begrijpen is, daar de Europeesche wijk in Tunis meer dan 100.000 inwoners telt en dus uitgebreider is dan de inlandsche wijk. Ook in Soussa en in mindere mate in Sfax vormen de Europeesche wijken geïsoleerde steden op zichzelf. ☞ In Kairouan daarentegen telt de Europeesche wijk nauwelijks 600 inwoners tegenover 18.000 inlandsche bewoners der Kasbah en blijft de toerist dus aangewezen op de inlandsche stad. Hier niet de verleidelijke tea-

rooms, de up to date cinéma's. Hier is niet de inlandsche wijk een soort van tentoonstellingsterrein, hier is ze het hart der stad zelf, waar de vreemdeling alleen op aan gewezen is, nergens kan hij beter doordringen in de ziel der inlanders, kan hij het leven der inlandsche bevolking beter leeren kennen. De meeste vreemdelingen besteden nauwelijks één dag aan de Heilige Stad, bezoeken van uit Soussa, of komend uit Tozeur per auto de drie groote moskeeën, eenige tapijtweverijen en de Souks. Dit is te betreuren, want Kairouan is een langer bezoek overwaard. Men moet de Souks bijv. zien op verschillende tijdstippen van den dag: 's morgens als er een kermisachtige drukte heerscht en kooplustigen zich om de winkeltjes verdringen; 's middags wanneer ze als uitgestorven lijken en de huizen helwit blaken in de felle zon en

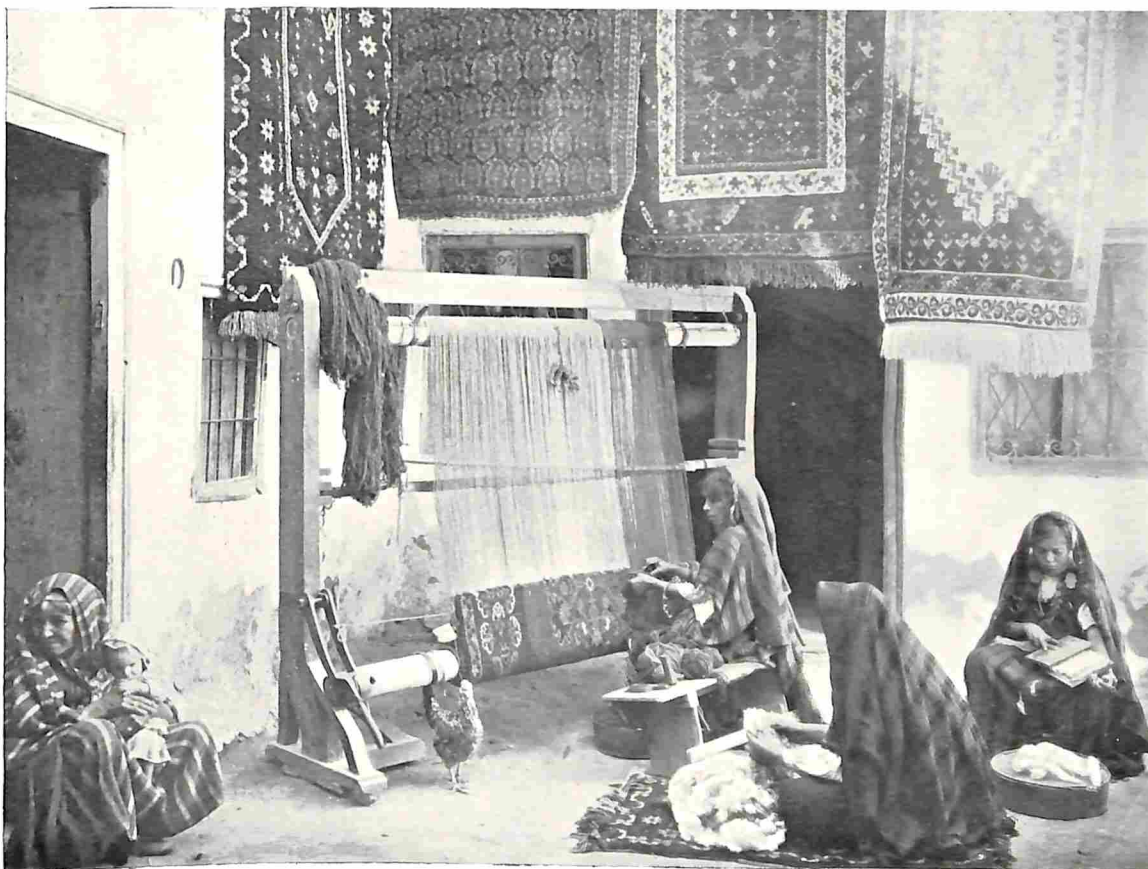

Foto Soler

VROUWEN AAN 'T WEEFGETOUW IN EEN TAPIJTWEVERIJ

de geopende poorten als zwarte monsters gapen en 's avonds bij het licht der schaarsche lantaarns, wanneer de inlanders in hun haïks als witte schimmen bijna onhoorbaar door de straten glijden. En dan de beroemde Place de Tunis, waar omheen verschillende karavansera liggen en talrijke inlandsche en arabische cafés. Het plein, waar de karavanen uit het binnenland aankomen en weer vertrekken; waar het een permanente markt is, waar acrobaten, slangenbezweerders, goochelaars en negerdansen hun voorstellingen in de open lucht geven en waarop men elk oogenblik van den dag iets interessants kan beleven. Maar over dit alles later meer. Op het oogenblik hebben we de laatste rechte straten der Europeesche wijk achter ons en betreden door de Bab Djelladine, de poort der leerbewerkers, de inlandsche stad. De „Groote straat”, waarin we ons bevinden, de eenige verkeersader van Kairouan, wanneer we deze drie meter breede straat zoo mogen noemen, loopt van de Bab Djelladine naar de poort van Tunis, doorsnijdt dus de geheele breedte der stad. Ze is de voornaamste Souk van Kairouan. Honderden winkeltjes en werkplaatsen bevinden zich hier. Men ziet niets dan gapende poorten, die toegang tot winkel of werkplaats geven. Ramen zijn nergens te ontdekken. In de halfduistere spelonken arbeiden de handwerkers: leerlooiers, koperdrijvers, kleermakers, timmerlieden enz. De bazars zijn iets grooter. Ze zijn van buiten aantrekkelijk behangen met bonte Djerbadoken en prachtig geweven tapijten, vooral voor deze laatste is Kairouan beroemd. Af en toe ontdekt men een Moorsch café, al evenzeer gelijkend op een doorrookte spelonk met vuilgraauwe muren, maar waarin men dikwijls een prachtig fornuis ontdekt met blauwe of gekleurde aardewerktegels. Dikwijls zelfs Delftsche tegels, want een der Beys van Tunis had een voorliefde voor deze laatste tegels en heeft scheepsladingen ervan naar de hoofdstad laten komen. In de Dar el Bey, het paleis van den vorst in Tunis zijn heele wanden met Delftsche tegels ingelegd! ☞ We hebben ditmaal geen tijd om al die kooplieden aan te hooren, die ons uit hun spelonken toeroepen om hun uitstallingen te komen bewonderen. Zeker 't kost u niets. Ze noodigen u zelfs uit om in het kleine zijvertrekje, minutieus omgetooverd in een boudoir van een Oostersch paleis een kopje geurige mocca te komen gebruiken. O belijst gratis! En wanneer men zich binnen laat lokken en in de weelderige kussens van een divan wegduikt en het geurige kopje mocca slurpt, komt onderwijl een bediende binnen, beladen met prachtige tapijten en kleurige doeken, en een tweede volgt met een keur van snuisterijen. En wanneer men niet aan een van die dure tapijten wil blijven hangen, voelt men zich toch verplicht tegenover den gastheer(!) eenige snuisterijen, herinneringen aan Tunis en Kairouan te koopen, aardige beursjes, boekomslagen, koperen aschbakjes en ander koperwerk, enz. Zoo weet de slimme koopman nog heel wat franken uit de zakken der Roumis in eigen zakken te tooveren. Maar al hun geroep en gevele laat ons ditmaal koud, omdat ons eerste bezoek de Groote Moskee geldt, de Djama el Kebir, de moskee van Sidi Okba, die verzezen is op de plek, waar eens deze prediker de eerste moskee gebouwd moet hebben. ☞ Temidden van een zanderig boomloos plein verrijst de moskee. De eerste aanblik is teleurstellend. Grauw-wit gepleisterde muren met zwarte vochtplekken, door zware steenen stutten geschraagd, omgeven den voorhof, den z.g. hof der afwasschingen. Boven alles uit op een der breedtezijden rijst de plompe uit drie verdiepingen

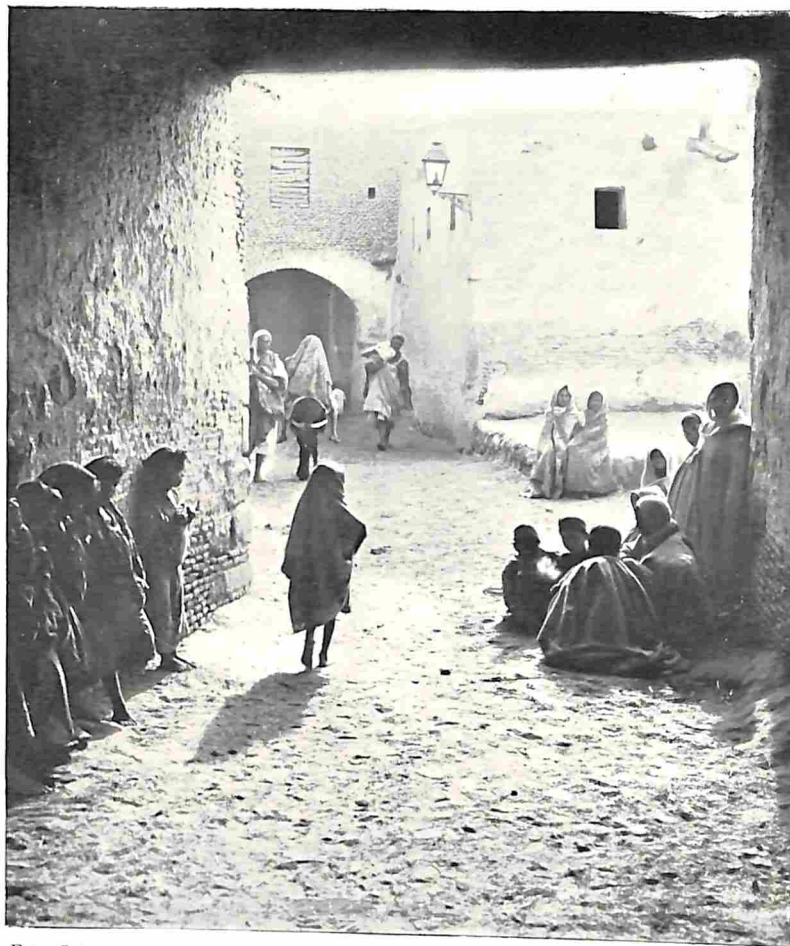

Foto Soler

EEN STRAATJE IN EEN INLANDSCHE STAD

bestaande minaret. Heel plomp, rechthoekig, ongracieus bouwwerk. Het benedengedeelte is uit rood baksteen opgetrokken, terwijl de twee bovenverdiepingen witgepleisterd zijn en met hun kanteelen en rond- en hoefijzer bogende stugheid van den toren enigszins breken. Een geribbelde koepel bekroont het geheel. Wanneer men door een der vele poorten den hof betreedt, vindt men denzelfden vorm terug als bij vrijwel alle moskeeën der Mohammedaansche oudheid, den oervorm. Ook hier weer een groot plein aan alle zijden omgeven door galerijen, waarvan de rondbogen door tweelingszuilen gedragen worden. In de galerij die in de richting van Mekka gelegen is, was eertijds de Mihrab, de gebedsruimte aangebracht, die aangaf in welke richting de Geloovigen bidden moesten. In den loop der tijden werd de galerij waarin de Mihrab zich bevond met verschillende galerijen uitgebreid, zoodat tenslotte uit al die galerijen een zaal ontstond, die soms tot een bedehuis als bijv. de Mezquita te Córdoba uitgroeide. Hen, die het Spaansche Córdoba bezocht hebben, zal het opvallen, dat de Mezquita en de Groote Moskee te

Kairouan vrijwel denzelfden vorm hebben. De bouwmeesters der Mezquita hebben n.l. de Groote Moskee te Kairouan tot voorbeeld genomen. ☞ Evenals bij de meeste Oostersche bedehuizen en paleizen ligt de schoonheid der Groote Moskee in het interieur. We zien het reeds aan de dubbele galerij, waar vroeger de Mihrab zich bevond en die thans de voorgalerij tot de eigenlijke moskee vormt. Marmeren zuilen met prachtig gebeeldhouwde kapitelen, allen afkomstig uit Romeinsche, Byzantijnsche baselieken en Koptische bedehuizen dragen de hoefijzer-vormige rondbogen. Want de Moorsche veroveraars gebruikten hier evenals bij hun bouwwerken in Spanje het materiaal van deze verwoeste heiligdommen voor den bouw van hun moskeeën en paleizen. Van heinde en ver werden dan ook de brokstukken van antieke ruïnes, o.m. uit Carthago en vroeg-Christelijke kerken naar Kairouan overgebracht en werd daaruit een der machtigste bouwwerken ter eere van den Islam opgetrokken. Hierdoor is de Groote Moskee tevens een soort van Museum geworden, die over meer dan vijf eeuwen verdeeld zijn.

(Wordt vervolgd)

J. F. BAER v. HEMMERSWEIL

BUFFELS IN KANSAS

WE zagen onlangs medegedeeld dat de buffels in de beschermde gebieden van Noord-Amerika weder dusdanig in aantal toenamen dat men ginds weer op de bisonjacht zou kunnen gaan. Natuurlijk op bescheiden schaal, vergeleken althans bij de ontzettende afslachtingen der bisons, welke voor zestig jaren ongeveer de prairiën in geweldig groote kudden bevolkten. ☞ Het is bijna niet te begrijpen hoe snel de ontginning van deze grazige vlakten tot een landbouwgebied van enorme betekenis voor de wereldmarkt, binnen een goede halve eeuw toeging, tot stand kon worden gebracht. De aanleg van spoorwegen, verkeersmogelijkheden stelden de kolonisten daar tot groote dingen in staat. Aan den bovenloop van den Arkansas, waar binnen zestig jaren een eenzame zoden hut als dige Dodge-City, graasden toen zulke groote kudden wilde buffels dat de treinen er telkens moesten stoppen en wachten tot de duizenden dieren over den spoorlijn getrokken waren.

Wie gegevens en cijfers der laatste jaren omtrent den landbouw in die gewesten inzien, slaat terecht de handen ineen van verbazing. Waar toen eens Russische Mennonieten als emigranten enkele bushels zaaigraan uitstrooiden op het eerste, ontgonnen gebied in Zuid-West Kansas, worden thans 30 miljoen bushels koren per jaar verbouwd. Binnen de laatste tien jaren nog, bij toenemend gebruik van truck, tractor en de nieuwste, gecombineerde oogstwerktuigen vermeerderde de landbouwproductie van Kansas met 200%. Voor niets zijn de bisons dus niet gevallen! Alleen geschiedde het uitroeien met een snelheid, welke geen overlevend exemplaar zou hebben gespaard, als de wilde fauna der Staten van het Midden haar bescherming niet had gevonden op doeltreffende wijze. Die afslachting moet met meedoogenlooze vaardigheid zijn voltrokken. Alles, ieder schoot toen buffels, de huiden vormden de premie voor jagers, ranchers, militaire posten en Indianen, Passagiers schoten uit de treinen buffels neer, bij wijze van sport en om den tijd te doden. Geweldige stapels runderhuiden lagen langs den spoorweg en de trails op vervoer te wachten. Zelfs toen de bisons uitgeroeid konden heeten en het moeilijke begin der ontginning hunner natuurweiden deed omzien om de exploitatie te financieren, bestonden vele nederzettingen in West-Kansas nog geruimen tijd grootendeels van den opbrengst der buffelbeenderen, welke op groote schaal daar nog verspreid te velde lagen. Geraapt, opgegraven en verzameld werden die bij treinvol verzonden naar het Oosten, waar men er beendermeel van maakte of knoopen van draaide.

G.

ASPERGES

ASPERGES! Het woord zelve wekt visioenen van gastronomische geneugten, zonder welke een feestmaal nauwelijks volledig genoemd kan worden. De kwellingen ten spijt, die het hanteeren van de lange blanke aardvruchten vooral den beginnening, die nog niet doorkneet is in de wetmatigheid der officieele en officieuze diners, kan veroorzaken. Ik vrees, dat menige carrière in de geboorte werd gesmoord door de proef, waarop de asperge den candidaat voor deze of gene loopbaan, diens bekwaamheid en handigheid stelde. ☼ De goden zijn reeds lang van den Olympus en uit Walhalla vertrokken en hebben in hun gevolg al wat aan geesten op deze aarde ronddoelde meegenomen. Ware dit niet het geval, dan zou men kunnen meenen, dat aardgeesten de asperge als middel tot wraakneming op de menschen plegen te gebruiken. Want de aarde heeft 't duchtig te ontgelden, als haar akkers gereed worden gemaakt voor den aspergebouw. ☼ Trouwens, de plant heeft heel wat tijd noodig, voor ze zoover is, dat haar spruiten waardig zijn een feestdich op te luisteren. Pas in het derde jaar, nadat ze werd geplant, kan er worden geogst. En hoeveel tijd en moeite heeft 't voor dien tijd gekost, om den grond voor aanplant in gereedheid te brengen en de planten te doen gedijen. ☼ Om te beginnen moet een a.s. aspergeveld meerdere malen in het jaar worden geploegd. Daarvoor wordt een ploeg met twee kouters gebruikt, zoodat niet alleen de voor wordt getrokken, maar ter weerszijden van de voor twee hoge aarden wallen worden opgeworpen. Deze wallen dienen ter bescherming van de opkomende spruiten, die buitengewoon teer zijn. ☼ Vooral in het voorjaar is 't noodzakelijk tijdig te ploegen: immers dan zijn de aarden wallen gedurende den winter vlak geworden en moeten dus weer op voldoende hoogte worden gebracht. Ook moet spoedig, na-

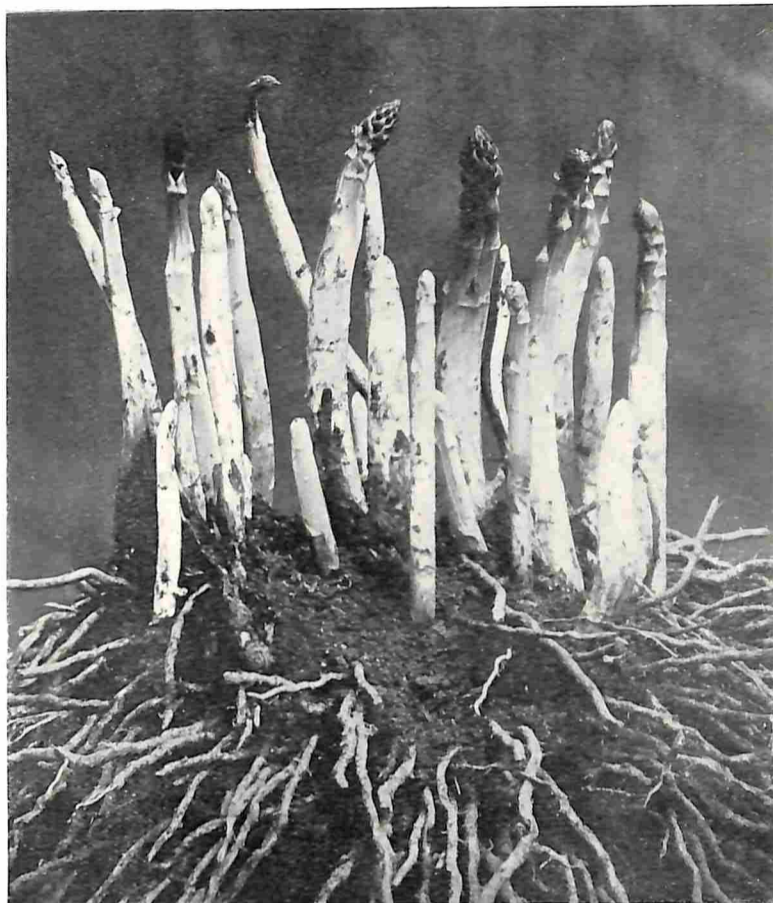

Foto Georg Haeckel

ASPERGES VAN DE AARDE, WAARIN ZE GROEIEN, ONTDAAN

dat de oogst plaats heeft gehad, geploegd worden: immers ook dan zijn de wallen te vlak geworden tengevolge van het oogsten en omdat ze door regen en wind gehavend zijn. ☼ Het onkruid wordt door den ploeg verwijderd. ☼ Dan wordt in de voren het zaad gelegd, dat pas in het derde jaar gegroeid is tot planten, welke een voorzichtigen oogst toelaten. ☼ Eenige malen per jaar wordt mest in de voren gespreid en met dunne lagen aarde van de beschermende wallen bedekt. Om de aarde der wallen glad te houden, wordt een zak natgemaakt en over de wallen getrokken. Zoo kan men gemakkelijker waarnemen of de asperges zichtbaar worden. Maar zooals ik boven reeds zeide, het duurt lang eer de planten voor den oogst klaar zijn. Hoe voorzichtig moet deze oogst

Foto Georg Haeckel

HET STEKEN DER ASPERGES

geschieden, daar men bij het oogsten vooral moet oppassen, de jonge spruiten, welke nog onder de aarde verborgen zijn, te beschadigen. Asperges worden dan ook heel voorzichtig „gestoken”, daar anders een volgende oogst vernietigd zou worden. De hierbij gevoegde afbeelding laat duidelijk zien, hoe dicht opeen de asperges groeien. ☒ Daar asperges, behalve een streeking van het verhemelte, ook een lust voor de oogen behooren te zijn, spreekt 't vanzelf, dat beschadiging groot verlies voor den kweeker zou beteekenen. Kaarsrecht moeten ze bovendien zijn; iedere hindernis in den grond moet derhalve worden weggewerkt. De afbeelding toont, hoe asperges zich wringen en zich als slangen schijnen te wendelen, als de bodem steenachtig is, als er hindernissen overwonnen moeten worden. Trouwens de fijnproever verlangt niet alleen kaarsrechte asperges op zijn tafel, maar ook zulke, waarvan de punten blank zijn gebleven. ☒ Wordt de groei echter geheel aan de natuur overgelaten, dan worden de punten, zoodra ze boven den grond komen, blauwachtig. Om deze verkleuring te bewerkstelligen, dekt de Hollandsche kweeker de kopjes, zoodra ze te voorschijn komen af met een soort pijpkeop. Gaat men na, hoeveel zorg en moeite het kweeken van asperges kost, dan verwondert men zich niet, dat de prijs, zelfs in het voorjaar, van een bos asperges tamelijk hoog is. Maar och, ook in deze geldt: Amor vincit omnia en de ware aspergeliefhebber heeft gaarne wat extra kosten ervoor over om een Lucullusmaaltijd te genieten. R.

BIJ CAMPERDUIN

TERECHT beroemd zijn de duinen tusschen Bergen en Schoorl. Zij behooren tot de hoogste en fraaiste die ons duinlandschap kan aanwijzen. Maar voorbij Schoorl verliezen zij hun tooi en bij Camp zijn zij even kaal als bij Egmond. Aan den voet der duinen vindt men landwaarts nog wel alleraardigste boschjes, waar els, wilg en zilverpopulier welig groeien evenals berken en beschvarens. Het is een verrukkelijke wandeling langs den duinzoom van Schoorl naar Camperduin. Maar ge moet er stevige beenen voor hebben, want vaak voert het aardige, kronkelende paadje U door het mulle zand en dan nog om-hoog, om-laag, als een echte montagne-russe. Daarbij geniet ge herhaaldelijk van de wondermooie uitzichten over het polderlandschap, dat zoo typisch Hollandsch aandoet met de flinke boerderijen in de fluweel-groene weiden, waarin het vette, welgedane vee zich te goed doet. Links zijn de duinen steil en hoog en uitsluitend met wat helm begroeid. Reeds van verre ziet men den dijk, de Hondsbosche- of Pettensche zeevering. Een wrak tilt melancoliek een paar masten en raas boven de dijk kruin uit. Op 't hooge Camperduin staat een seinpaal van den stormwarschuwingdienst. Het wrak daar beneden bewijst, dat deze

Foto R. H. Herwig

CAMPERDUIN

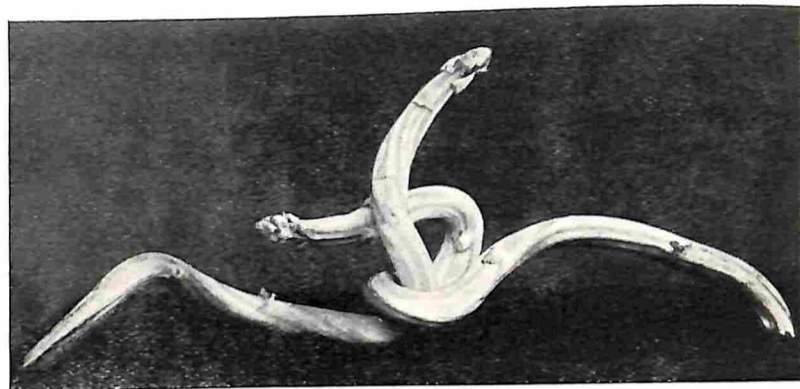

Foto Georg Haecckel

ASPERGES. DIE ZICH, TENGEVOLGE VAN DEN STEEN-
ACHTTIGEN BODEM, ALS SLAGEN KRONKELEN

seinpaal geenszins overbodig is. Hier sluit zich de Hondsbosche zeevering aan bij de duinketen en beveiligt zodoende Noord-Holland boven het IJ tegen de luimen der zee. Telkens werd deze landstreek bedreigd. De Elisabethsvloed en de Allerheiligenvloed hebben heel wat ellende op hun geweten. De zwakke duinerij voor de kust was bij hooge vloed niet voldoende het geweld van het water te keeren. De zeedijk is gebouwd op deze laatst overgebleven duinenrij, doch verbreed en verzaard. Aan de zeezijde werd een kleilaag van 1 M dik aangebracht. Hierop weer kwamen twee platte lagen steenbedekking en puinstortsel, waarop men met zorg blokken basalt naast elkaar plaatste, de tusschenopeningen vullend met geklopten steen. Hoe hecht en sterk ook, het dijkcollege moet voortdurend waakzaam zijn en onmiddellijk iedere stormschade herstellen. Nalatigheid zou de meest verschrikkelijke gevolgen kunnen hebben. ☒ Camperduin is een badplaats in opkomst en wordt in de laatste jaren steeds meer bezocht door pensioengasten uit Schoorl en Groet. Het is een verrukkelijk rustig plekje om te baden en om van het strandleven te genieten. Het plaatsje zelf telt niet meer dan een paar woningen; enkele eeuwen geleden was het vrij wat grooter en bezat het een typische vierkante kerk, gedekt door een rieten puntdak, alsof het een Noord-Hollandsche boerderij was. Doch ook hier heeft de zee met gulzige vraatzucht veel land verzwolgen. Het aardige Camperduin met zijn hooge duinen, huizen en boerderijtjes en zijn vriendelijk kerkje is in de golven verdwenen, evenals het oude dorp Petten, dat echter later veel meer landwaarts werd opgebouwd. Zij, die in Camperduin gaan baden, doen dit op de plek, waar eens het dorp Camperduin stond. ☒ De naam Camperduin is ons uit de geschiedenis bekend. In 1673 leverde de Ruyter hier slag aan de Engelsche en Fransche vloeten op nog geen twee mijl uit de kust en behaalde een glansrijke overwinning. ☒ Een alleraardigst beekje spoedt zich langs het pad, dat van Schoorl naar Camperduin voert. Het bevat heerlijk duinwater, reeds in vroeger tijden vermaard, toen de Alkmaarsche brouwers het gebruikten voor de bereiding van hun bier. Waar het stroompje zich verbreedt en den duinzoom verlaat, om zich door het polderland verder een weg te banen, ontvangt het dan ook den naam van Brouwerskom. Ook Schoorl bezat een gilde brouwers, die waarschijnlijk eveneens dit heerlijke water gebruikten voor hun gerstenat. Overigens, welk een aardige naam: Schoorl. Hoort ge in het eerste gedeelte wel het Engelsche woord „shore”, terwijl het achtervoegsel „l” een verkorting is van „loo” dat bosch beteekent. Schoorl is dus het bosch aan de kust en bezwaarlijk kon men een passender naam voor deze plaats gevonden hebben. ☒ Een autobus voert U in weinig tijd van deze plaats

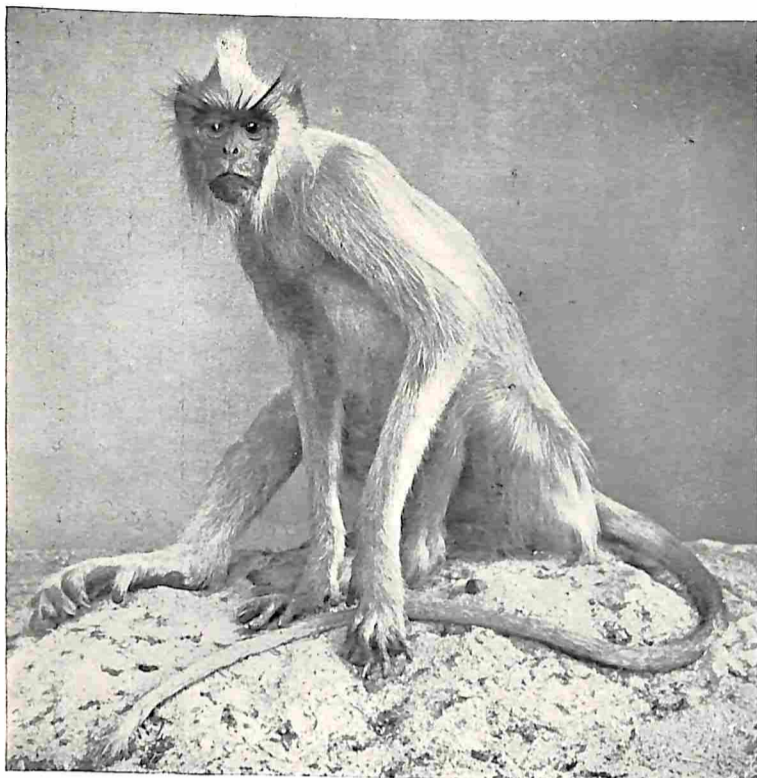

Foto Hans Herzberg

DE GRAUWE HULMAN, DE HEILIGE AAP DER INDIËRS

naar Camperduin, doch de tocht per pedes apostolorum kan ik U niet genoeg aanbevelen.

MATTY VIGELIUS

Een ware Apenschande

ONDER de tallooze Indische godheden speelt, de Hulman, die door den geloovigen Hindoe als apenkoning Hanuman afgodisch vereerd wordt, een groote rol. Hij toch geldt als de bevrijder van een godin uit de macht van den reus en als weldoener der menschheid, aan welke hij de kostelijke mangovrucht uit het paradijs bracht. Daarvoor wachtte hem tot straf de brandstapel, maar hij doofde, zooals de Indische godenleer meldt, de vlammen en daardoor zullen dan ook zijn zwart, als verbrand uitziend gezicht evenals de roetige handen ontstaan zijn. Doordat dit dier duizenden jaren lang ontzien werd, is het zoo vrijmoedig en brutaal geworden, dat het niet alleen naar hartelust de tuinen plundert, maar ook zonder eenige vrees de huizen binnendringt om daar z'n streken uit te halen. Vooral echter is, dank zij die gunstige levensvoorwaarden, zijn vermeerdering zoo groot, dat deze op zich zelf mooie izabelkleurige aap in menige streek van Voor-Indië en Ceylon tot een landplaag werd, die zelfs de Engelsche autoriteiten slechts met alle mogelijke voorzorg konden weren. Het handige dier kan namelijk zelfs strychnine verdragen, zoodat het, bij het hooge aanzien dat het niet-tegenstaande zijn onbeschaamde handelwijze nog steeds geniet, moeilijk te pakken te krijgen is.

Dr. BERGNER

Molenaar, gij slaapt...

MOLENAAR, [gij slaapt], zei de voorbijganger. De molenaar, boven op zijn zakken gezeten, sliep met zijn rug geleund tegen het planken beschoot, dat trilde door het draaien der wieken. Langzaam opende hij zijn oogleden, zijn grijze oogen glinsterden in den dageraad van zijn bestoven gezicht. De voorbijganger vroeg hem: „Draait de molen niet te snel? Draait

hij niet te hard?” De gewekte rekte zijn armen uit, waardoor hij de houding aannam van een gekruisigde. „Gij zijt geen molenaar. Is er dan een wind noodig die de molens uit elkaar rukt? Sinds acht dagen lag de wind plat, als een hond, die op den grond ligt uitgestrekt. Gisterenochtend is hij uit het Noorden opgestoken, frisch en krachtig. Van nacht heeft de molen goed gedraaid; de wind drukte op de wieken. Maar nu verzwakt hij weer.” De voorbijganger was verbaasd. „Werkt gij 's nachts?” „Den heelen nacht, na den heelen dag. Wat moet, moet. Men moet zich regelen naar den wind. Doet de wind niets, dan doet de molen ook niets; maar als de wind blaast, werkt de molen goed. Molenaar zijn op een windmolen en in zijn bed willen slapen, gaat niet samen. Als de wind voorbij is, wie kan hem terughalen? Een goed molenaar laat den wind niet voorbijgaan”. De voorbijganger bleef verwonderd. „Als men van verre uw molentje ziet, denkt men: 'n oud, klein zaakje, wie er werkt is gelukkig. En nu blijkt het, dat gij soms den slaap moet ontberen, den weldoenden slaap! Als de molenaar slaapt, is het omdat hij zich niet langer wakker kan houden”. „Draait de molen niet, dan is men verstoord. En als de wind gaat liggen, rust men genoeg. Dan werkt men aan het doek. Er is altijd wat te doen. Aan de stoommolens werkt men veel rustiger. De eene dag lijkt precies op den andere. De machine werkt of staat stil al naar men verkiest. Maar men maakt niet zulk mooi meel in de nieuwe stoommalerijen als in de oude windmolens”. De voorbijganger las: 1772 gesneden in den eikenstam, die de spil vormde van dit draaiende huis. Hij keek nauwlettend naar het ouderwetsche mechanisme van hout met overbrenging van touwen; geen stukje ijzer, niet anders dan eikenhout met pinnen en zwaluwstaarten, mooi timmermanswerk. „Zoo kennen ze 't tegenwoordig niet meer”, zei de molenaar. „De eiken spil heeft honderd-negen-en-twintig-ringen; honderd-negen-en-twintig jaar. U kunt ze niet omarmen zooals uw vrouw, die ook niet zoo oud zal worden. Het zou voor menschen ook niet te wenschen zijn. Dit hier is een gelukkige molen; geen brand geweest sinds hij begonnen is te draaien; een rukwind heeft eens zijn wieken gebroken, maar hij heeft hem niet omgeblazen. Hij is stevig”. De voorbijganger peinsde. Honderd-negen-en-twintig jaren van bloei en nesten zijn gegaan over de kruin van dien stam, die grooter is dan de lijkst van een mensch. De molenaar klom op de ladder, die een leuning van touw had, om weer graan te storten in den trechter van den gegroefden molensteen, dien de as der wieken vlak deed wentelen over den vastliggenden steen; hij nam voor den bezoeker tarwe in zijn open hand: „Mooi graan; het is van den boer, die daarginds op het veld werkt”. Door het dakvenster, dat even groot was als hijzelf wees hij op den landbouwer, die met een touw zijn zwart paard mende over de blonde aarde waar het graan gerijpt was onder de vleugelen van den molen. De lentewind streek over de

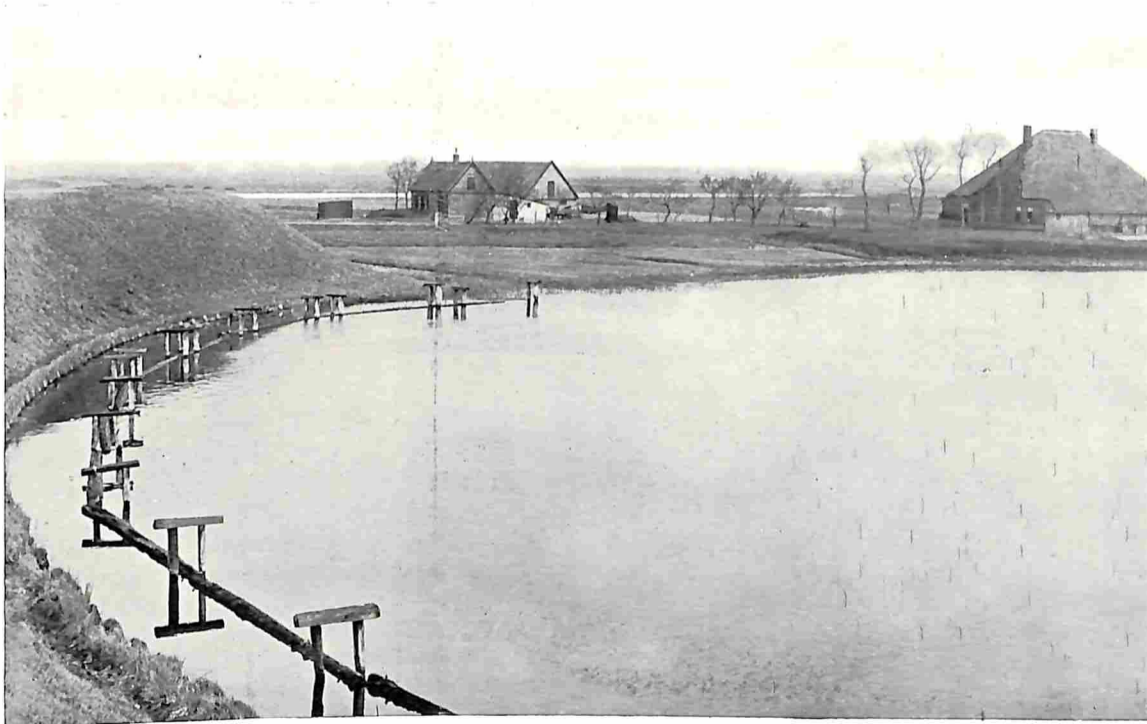

Foto R. H. Herwig

TUSSCHEN SCHAGEN EN PETTEN

vlakke. Aan de boomen verborgen de blaadjes, zacht als dons, nog niet de lijnen der sombere takken. De droomer peinsde: „Het groeit te snel. Weldra zal het groen alles bedekken”. ☼ Zijn oogen vermeden zich in het jonge groen, het mooiste groen van het heele jaar. Hij wees den molenaar op een jongen populier vol van takjes. ☼ „Men zegt, dat de mensch de sterren aan den hemel niet kan tellen. Kan hij wel eens de takken van een boom tellen?” ☼ De molenaar die het koord vasthield waarmee de zakken werden opgeschen, zei goeden avond en boog het hoofd waarop de witte haren schuil gingen onder het stuifmeel: „Het is nu veertig jaar, dat ik den molen bedien. Ik heb de populieren op dezen weg zien planten. Toen kon men de takken tellen. En nu zijn ze grooter dan de molenwieken”. „Veertig jaar van arbeid, dat moet u wel rijk gemaakt hebben!” ☼ „Ik heb een stukje grond. Tegenwoordig krijg ik vijf-veertig francs per maand met kost en voeding. Indertijd verdiende ik maar twintig francs. Toentertijd stonden er molens over de heele vlakke, tot Rijsel toe. Nu zijn er nog slechts twee oliemolens over en is de mijne de eenige graanmolen. Mijn meel is minder wit dan dat van de malerijen, maar zonder knoeierij. In de malerijen mengen ze,

hier is niet anders in den zak dan meel van één enkelen akker. ☼ De voorbijganger wees op den landbouwer op het veld. „Bakt hij zijn brood zelf?” „Ja. Er zijn er nog drie op het dorp, die thuis een oven hebben. De anderen laten den bakker kneden. Tegenwoordig krijgen de lui liever hun brood gebakken thuis. De armen van den bakker hebben al heel wat geld verdiend. Mijn baas, de molenaar, neemt dertig stuiver per hektoliter voor het malen. Hij is *caretton*. Hij haalt het graan en brengt het meel. Hij verdient flink als de wind blaast. Dan kan men wel een-en-twintig hektoliter per dag verwerken. Vanavond zal ik niet veel meer kunnen doen. De wind wordt lui”. ☼ De as der wieken die met eiken tanden in den molenas greep, begon langzamer te wentelen. De molenaar, die het touw voor het ophijschen der zakken nog in zijn hand hield, zei den voorzichtigen bezoeker op de ladder goeden avond. ☼ Het oude poeder in de kleeren van den ouden maler, gaf hem dezelfde kleur als het hout. Zijn oogen lichtten in het gezicht, dat bleek zag door het stuifmeel. De wieken, die hun kruisvorm ronddraiden, schudde zachtjes de ladder die de voorbijganger afdaalde. Een eind verder op den witten weg die dwars door het groene land liep bleef hij staan en keek om naar den molen, gemaal van de aarde waarop sinds honderd vijftig jaren de oogst rijpte voor zijn molensteenen. Deze antieke arbeid is ten doode opgeschreven. ☼ Hij zag in de lenteschemering, gloeiend in allerlei lichtkleuren, naar een rooden schoorsteen, zoo hoog en dun, dat de rook, van roetvlokken gezuiverd, er uit opsteeg, mooi als de mauve wolkjes die dreven door het purperen uitspansel waarop de ondergaande zon bloedroode vlekken wierp. ☼ „Zullen de oogen der menschen — nadat opnieuw eeuwen zijn voorbij gegaan — in het schemerlicht der verflauwende zon eenmaal kijken naar de teere ruïne van den laatsten slanken schoorsteen op deze duldende vlakke? Zal zooals de wieken van den laatsten molen mij dierbaar zijn, de voorbijganger, die zal leven als het vleesch mijner oogen zich vermengd heeft met de aarde onder mijn voeten, evenzoo houden van de schacht van den schoorsteen die het vuur, dat de menschen voor hun arbeid benutten, omhoog voerde? Die schoorsteen, gelijkend op de zuil van een antieken tempel en rookend als een outer aan de goden gewijd, zal hij eens de schoonheid zijn, die betreurd wordt als tegenstelling met de nieuwe vormen wanneer eeuwen lang de laatste molenaar de eeuwige rust zal zijn ingegaan: *Molenaar, gij slaapt . . .*

PIERRE HAMP

Het roofnest van den meisjesroover Heinz vom Stein

IN het Beiersche hoogland ligt, in de nabijheid van de Chiemsee, het kleine dorpje Stein, in een wilde, romantische omgeving, aan de Traun, bekroond door het kasteel van Graaf Arco-Zinneberg. Niets vermoedend ging ik door dit van de wereld afgesloten oord en toen ik 's avonds bij een glas edel bier in het eenige hotelletje van het dorpje zat, vernam ik, dat ik mij op historischen grond bevond, dat dit vriendelijk dorpje het tooneel geweest was van vreeselijke dingen in het grijs verleden. ☼ De Traun beschrijft hier een bocht, waaruit steil een rots omhoog rijst. Als een zwaluwnest aan deze rots gekleefd, bevindt zich het onderste gedeelte van den roofridderburcht. Door een lange onderaardsche gang in het binnenste van de rots bereikt men den eigenlijken burcht op den top van den berg, die, beschermd door wallen en grachten in toenmalige tijden wel onneembaar moet geweest zijn. ☼ Hier is de roofridderburcht van den wilden meisjesroover Heinz vom Stein, die hier omstreeks het jaar 1200 met zijn

roofzuchtige gezellen de omstreken onveilig maakte. Want Heinz vom Stein was niet alleen een roofridder, die op kooplieden loerde, om hun have en goed afhandig te maken, maar men vreesde hem door de geheele Chiemgau als een gevaarlijken meisjesroover. Een Adonis schijnt onze Heinz nu niet bepaald te zijn geweest, want een oude teekening vertoont hem ons met een wilden baard en twee evertanden, die hem boven, de lip uitgroeiden. Zijn voorliefde bestond hierin, dat hij jonge mooie meisjes ontvoerde en deze dan in zijn rotsnest gevangen hield. Had hij genoeg van deze meisjes, of waren ze niet gewillig, dan sloot hij haar op in een kooi in den muur en liet ze verhongeren of wel hij wierp ze uit een toren in de diepte, waar zij met gebroken ledematen bleven liggen tot een buit voor de raven. ☼ Men vindt weinig roofridderburchten in Duitschland, die zoo goed bewaard zijn en die voor vreemdelingen, door de mysterieuse geheimen, die zich tusschen de oude, grijze muren weven, zoo aantrekkelijk is. Heinz vom Stein moet inderdaad een ruw, gewelddadig monster geweest zijn, daar hij zelfs in een oorkonde van Paus Innocentius III in het jaar 1213 genoemd wordt en

Foto Senckpfehl

EEN OUDE AFBEELDING VAN DEN ROOFRIDDER HEINZ VOM STEIN

de in 1782 gedrukte griezelskomedie van Lorenz Hübner: „Heinz vom Stein, de Wildeman, een vaderlandsche komedie” genaamd, verscheen vele malen in den nationalen schouwburg van den keurvorst. Wat hierin aan afschuwelijke bloedorstigheid en weemoedige sentimentaliteit aan het publiek werd voorgezet, kan onmogelijk zijn oorsprong in een fabel zonder inhoud gehad hebben. ☼ De gids, die mij bij het licht van een flakkerende kaars over een nauwe wenteltrap door in de rotsen uitgehouwen vertrekken en verdedigingsgangen leidde, waar slechts een spaarzaam daglicht binnenviel, vertelde mij wonderlijke dingen, die zich hier afgespeeld moeten hebben. Bij het afscheid drukte hij mij een oud, kapotgelezen schrift in de hand, dat misschien al vele geslachten overleefd had en hierin vond ik alles wat ik weten wilde. ☼ Honderden jaren geleden leefde in het nabijgelegen Trostberg de wonderschoone dochter Waltraud van den eigenaar eener meierij, Gravenecker, op wie de wilde Heinz reeds lang den blik had laten vallen. Na veel moeite, waarbij hij zelfs een onderaardsche gang naar Trostberg had laten graven, gelukte het hem, haar bij het spel te verrassen en naar zijn roofnest te ontvoeren. Maar de mooie Waltraud, die haar pleegbroeder Siegfried liefhad, verzette zich hardnekkig tegen de liefkoozingen van het monster. Siegfried, wien het lot van zijne geliefde geen oogenblik rust liet, bood zijn diensten aan bij Heinz en geraakte zoo in de nabijheid van zijn bruid. Doch het noodlot schrijft voort.

Foto Senckpiehl

DE ONDERAARDSCHIE GANG IN DEN
ROOFRIDDERBURCHT VAN HEINZ VOM
STEIN

door Heinz vermoord is; hij werpt zich op hem en doorboort hem met zijn lans. Doch dan verneemt hij — opvoering van dramatische werking — dat hij zijn eigen vader gedood heeft. Het leven is hem thans te veel en hij stort zich zelf in den dood. Wanneer nu de oude Grave-necker de lijken van zijn geliefde kinderen ziet, valt hij, door smart overmand, bij hen neer. ☞ Zoo vertelt het de oude kroniek. Wat is hierin waarheid en wat sage? Nog heden wordt den bezoeker de noodlottige dolk getoond en de rotskamer, waarin Waltraud gevangen gehouden werd. Met huiver blikken wij in den diepen afgrond, de onderaardsche gang naar Trostberg, waardoor Waltraud ontvoerd werd, of naar den toren, vanwaar de ongelukkige slachtoffers de diepte in geworpen werden. ☞ Steil gaat het binnenin den berg naar boven. Een stilte als van het graf heerscht in deze duistere gangen en doet onze schreden weerkaatsen. Eindelijk staan wij boven. Knarsend en piepend springt een oude deur open. Gouden zonnelicht fonkelt ons tegen en onder de ruischende boomen liggen de in puin gevallen muren van den burcht. De tocht is volbracht en dankbaar neem ik afscheid. — Beneden wachten dan andere vreemdelingen, die hun verlangen naar het zien met eigen oogen, willen voldoen.

JOACHIM SENCKPIEHL

De doolhof der dwaasheid

DOOR RALPH SPRINGER

37)

„Ik wil zelf voor haar werken, zelf . . .” „Jack, geef me je hand. Ik heb het óók zoo gevoeld, maar kon het tot nog toe niet onder woorden brengen. Vandaag nog neem ik afscheid van Tilly en ga naar Londen”. „Jij ook? Wat wil je dáár doen?” „Ik ga elken ochtend tusschen tien en elf uur naar den hoek van West-Ferry Road en Gengall Road in Poplar. Daar wacht ik dan den vent af, die nieuws heeft van onze koffers”. „Dat was ik ook van plan te doen!” juichte Jack. „Twintig millioen is twintig millioen. En als Leni er nú al van genieten kan, kan ze tenminste dien ouden grappenmaker een lang leven toewenschen. Hoewel hij voor menigeen een ergernis is”. „Jack dat wou ik niet doen”, klonk Bill's stem nu ernstiger dan Tilly haar ooit had gehoord. Er kleeft een misdaad aan die vier koffers. We zouden nóóit gelukkig en zeker niet rustig kunnen leven, als we opeens den millionair gingen uithangen. Maar ook kleeft er nog iets anders aan die twintig millioen”. „Wat dan? Toch geen bloed, zeker”. „Een premie van vijf maal honderddui-

zend gulden. Daarom was het mijn plan, dien boodschapper voor de wereld te slaan, de koffers mee te pakken en naar de Middellandsche Bank te brengen. Je kan er van oopaan dat ze dan niet onderzoeken of wij ze hebben meegesleept. En met ons half millioen beginnen we een eerlijke zaak”. „Een bank lijkt me nog niet zoo slecht. Wat dunkt jou?” „Om anderen bij óns te laten inbreken. Hé!” Die schreeuw werd overstemd door het geluid uit den luidspreker in de groote hal van het kasteel. Tilly Borseele schrok er van op en zelfs de oude heer Van Nuchteren luisterde verrast naar het radiobericht:

The dutch detective Joris Jochem is wanted at Scotland Yard! The millions of the Middellandsche Bank are there. He may have them and take them with him, to Holland!

JORIS JOCHEM IS WANTED!

„Donders!” riepen de beide jonge mannen tegelijk. „Watson!” galmde een stem op het slotplein. „Heb je die stem van mijn vriend Sydney Jefferson gehoord? Opmerken, samenvatten, oordeelen, gevolgtrekkingen maken en optreden! Mannen van Forth, Perth, Tay en omstreken, valt aan! Nog is het tijd, die arme meisjes te redden van een smadelijken huwelijksdood. Oude Peter, wanhoop niet! Hier is Joris Jochem!”

TWEE-EN-DERTIGSTE HOOFDSTUK

DE VEROVERING VAN DUNDEESHIRE

Joris Jochem had den waard van de Dartelende Kabeljauw in Forth weten te overtuigen dat de heer Peter Van Nuchteren in levensgevaar verkeerde. In de volle gelagkamer had hij de, door hem vertaalde, verlovings-annonce voorgedragen en meteen de schurkenstreken verteld van Jack Munnik en Bill Bully. Met al zijn fantazie en vindingrijkheid had hij zijn eigen lotgevallen bijgekleurd en de eenvoudige dorpingen doen gelooven dat Peter Van Nuchteren nóg veel erger te wachten stond. Old Peter of Dundeshire, zooals hij onder de dorpingen bekend stond, was zooveel als beschermheer der streek. Hij wist geneesmiddelen voor stukgeslagen of verloren gegane booten, tegen den dreigenden nood van weduwen en ter verlichting bij ouderdom te verschaffen. Omtrent dengeen die tevergeefs een

Foto Senckpiehl

DE MUUR VAN DEN ROOFRIDDERBURCHT OP DEN
TOP VAN DEN BERG AAN DE TRAUN

beroep deed op zijn hulpvaardigheid en praktischen raad, kon men gevoelig aannemen dat die het tienvoudig verbruid had en geen beter lot verdiende. Voor old Peter waren de eenvoudige visschers bereid alles te doen en te wagen. Toen Joris Jochem dan ook een beroep deed op hun medewerking, om den milden lord van zijn kwelgeesten te bevrijden, meldden zich alle oude mannen en een twintigtal jonge kerels aan. De detective had hun namelijk onder het oog gebracht dat Jack en Bill, indien ze eenmaal de erfgenamen hadden getrouwd, den ouden Peter zouden vermoorden. En dan was het uit met zijn beschermheerschap en met alle voordelen die daaruit voortvloeiden. Den volgenden dag reeds ging Joris Jochem met zijn legertje op expeditie. Het telde ongeveer vijftig man, waarvan de meesten te paard en de overigen in wagens. Dit, omreden ze geen paard konden geleend krijgen of omdat ze te oud waren om er op te zitten. De detective en zijn Watson reden op hun ezels, hoezeer Oom Karel ook mopperde over de scherpe beenderen van zijn schonkig dier. In Perth, een beetje noordelijker, waar overnacht werd, kostte het den Fortherschippers maar weinig overredingskracht, de dorpingen te overtuigen van hun plicht met hen op te trekken. De Perthers stamden af van eenige oude Noormannenfamilies. Hoewel ze eeuwen reeds het vreedzame visschersberoep uitoefenden, was het onvervalschte vechtersbloed in hen niet verloren gegaan. Hun overgeërfd zinn voor romantiek werd er door gestreeld dat men hen opriep, den bedreigden, nobelen, burchtheer van Dundeshire te hulpe te snellen. De zin van Joris Jochem's betoog drong niet overduidelijk tot hen door. Ze begrepen er slechts uit dat een groote rooverstroep onder leiding van Ben Bighead en Langen Archibald naar het kasteel was opgemarcheerd, om daar door de inbrekers Bill Bully en Jack Munnik te worden binnengelaten. Met trots en voldoening bemerkte Joris Jochem dat de Perthers de zaak nog ernstiger opvatten dan de Forthers. Ze scharrelden eeuwen oude hellebaarden, speren en slagzwaarden bij elkaar, die, hoezeer ze dik onder roest zaten, toch nog duchtig konden bezeeren. En de bewoners van Tay, die altijd in rivaliteit leefden met de Perthers, wilden weer voor hén niet onder doen en formeerden een echt antiek stormbataillon. Hun voorvechters droegen zelfs harnassen en helmen. „Watson!” galmde de detective, toen hij vol trots voor zijn leger uitreed. „Nu is de zegen ons! Op, voorwaarts naar de vijf maal honderd duizend gulden!” De advertentie die hij in „The Tay News” las, vuurde hem tot nóg groter ijver en spoed aan. Evenwel zou hij wellicht het kasteel met omzichtigheid hebben omsingeld om het door bedreiging met hongersnood tot overgave te noodzaken, als niet, bij zijn aankomst op het slotplein, de luidspreker in de vestibule het verbazingwekkend bericht had uitgemaakt. Dat was de stem van Sydney Jefferson. Hij sprong van zijn ezel, galmde zijn aanvalskreet uit en stormde op de poort toe, die wijd open stond. De visschers van Forth, Perth en Tay juichten hem toe, sprongen van hun paarden en wagens, voor zoover ze daartoe niet te oud waren en stoven hun aanvoerder achterna. Een ijzelijke gil was hun eerste welkomsgroet. Daisy, het aardige kamermeisje, de verloofde van John, had een antiek theepot in de handen en liet dien van schrik vallen. Ze snelde weg en de visschers renden haar over de scherven heen na. Jack en Bill, het ontzettend geluid hoorend, vreesden dat

de politie van Scotland Yard hen op het spoor was. Met getrokken zakmes renden ze naar beneden, om hun leven zoo duur mogelijk te verkoopen, doch stonden in de vestibule van aangezicht tot aangezicht tegenover Joris Jochem. „Grijpt hen!” kreet deze onversaagd. „Zij zijn de bankroovers en toekomstige moordenaars. Ze hebben Ben Bighead en Langen Archibald op mij afgestuurd”. „Kom mee „Jack”, zei Bill. „Die ouwe gek wil zich wreken om de grappen die we met hem hebben gespeeld. Hij mag dien ouwen Peterbaas geen hand aanraken”. En beiden holden terug, naar de kamer van Sir Peter, waarheen Leni Warnaars, Mistress Smith en Daisy reeds waren gevlucht. Voor de eerste maal, sinds hij, met de jonge inbrekers en de detective zijn grappen speelde, was oude Peter verbaasd. Wat er dan ook nu gebeurde, had hij niet voorzien; Joris Jochem kwam met een troep aanhangers, om van de klucht een drama te maken. Op de trappen werd reeds ernstig gevochten. John en Henry, de chauffeurs, de bottelier en twee tuinlieden trachtten met mannenmoed den aanvallers den

toegang tot hun meester te versperren. De groote hond was ook plotseling te voorschijn gekomen, gromde nu en dan dreigend en hapte hier en daar naar een been. Als gevolg daarvan stortten twee visschers onder een kreet van verwensching de trap af. Doch Joris Jochem had er zoo velen meegebracht, dat twee helpers minder niet eens gemist werden. De bedienden vluchtten ten laatste naar het appartement van hun meester en lieten het aan den hond over hun aftocht te dekken. Deze werd nu, op last van Joris Jochem, overweldigd. „Brengt hem in den diepsten kelder, op rantsoen van water en brood,” gebod de detective. „Voorwaarts, naar het hart van de vesting!” Met opgeheven bijgong hij zijn leger voor en afgaand op het geroezemoes vond hij spoedig de kamer van Peter van Nuchteren. Hij stiet deze open; zijn spiedend oog zag nu een zeldzaam schouwspel.

(Slot volgt)

DEN BRIEL. DE KAATSBAAN

DEN BRIEL 1330-1930

In naam van Oranje, doe open de poort,
De Watergeus ligt voor den Briel...

NAUW verbonden is den Briel met Oranje en de Watergeuzen, geen Nederlander, die dat niet weet. Van zeer groote beteekenis is de inname van den Briel voor ons vaderland geweest en de naam van den Briel zal erdoor bewaard blijven. Oud is deze naam, immers het was dezer dagen 600 jaar geleden, dat Gerard, Heer van Voorne, het dorpje Brielle stadsrechten verleende. Het groeide uit tot een niet onbelangrijke havenstad, waar omstreeks het midden der 15den eeuw schepen uit het verre Oosten, uit het meer nabije Westen, uit Schotland, uitheemsche waren brachten. ⚔ Maar de haven verzandde en Brielle verloor zijn beteekenis voor het overzeesche verkeer. Als eenig monument uit dezen bloeitijd bleef de St.-Catharinakerk bewaard, met haar zwaren, afgeknotten toren, den toren, waarop voor 't eerst in deze landen de princevlag wapperde. En slechts enkele oude huizen nog herinneren aan later eeuw. Hoe het ook zij, alle vernieuwingen ten spijt, den Briel, het oude den Briel, dat voor zes eeuwen zijn plaats onder Hollands steden innam, zal deze, dank zij „Koppelstok den veerman”, zoolang Holland zal bestaan, handhaven.